

EEN TERECHTSTELLING IN 1686.

Op 17 juni van het jaar 1686 werd op het marktplein van Gemert Peeter Gielens onthoofd. Waar deze persoon vandaan kwam, waarom hij werd veroordeeld en hoe het verloop van de rechtspraak is geweest, kan eerst later aan de orde komen, wanneer de desbetreffende stukken in Den Bosch zijn gevonden, verondersteld tenminste, dat ze daar in het Rijksarchief aanwezig zijn.

Na de terechtstelling werd bij de Landcommandeur Bocholtz vanuit Gemert een "Staet sommaire van d'onkosten geresen over het proces ende ter Rechtstellinge van Peeter soone Jan Peeter Gielens met het sweirdt geexecuteert den 17 Junij 1686" ingediend. De totale kosten beliepen een bedrag van 667 gld. en 8 stuivers, verdeeld over 16 verschillende posten, plus een visitatie van "die Chirurgiens".

De Landcommandeur vond dit bedrag blijkbaar nog al aan de hoge kant, want in een "declaratie", gericht aan de regenten van Gemert, worden de verschillende posten stuk voor stuk onder de loep genomen en de nodige kanttekeningen erbij gemaakt.

Hier volgen de verschillende posten, zoals aanwezig in het Rijksarchief in Den Bosch, Commanderij Gemert; inv.nr.15.

Post 1. Ten daege als denselven wierde in apprehensie genoemen sijn oock eenige tuijgen affgehoert, ende is als doen verteert met d'assistentie van het officie ende tuijgens - - - - - 6.16

Bemerking van de Landcommandeur: "Wij en vermeijnen niet van nooden gewesen te sijn eenige kosten int afhooren van de getuijgens te doen dan dat 't selve wel hadde konnen geschieden sonder teeringe".

Post 2. Item also den geexecuteerden was een dangereus persoon, ende daeromme niemant tot mijne assistentie conde become van de naebuijren, soo ben ik genootsaecht geworden, te nemen de jaegers van Mijn Heer den Grave van Manij ende mijn Heer Commandeur aen de welcke voor het uijtgestaene perijckel hebbe gegeven - - - - - 25.--

Bemerking van de Landcommandeur: " Omdat den geexecuteerden was eene dangereuse persoon,soo soude die gemeente hebben moeten gecommandeert, om denselven in hechtenisse te krijgen, sonder particuliere daertoe te gebruijcken, die men

van soo hoogh soude beloenen".

Post 3. Item als de schepenen op Alden Biessen sijn geweest, hebbe deselve mede gegeven soo dan oock verteert hebben - - - 13. 1

Post 4. Item hebbe gegeven aen twee distincte boeden die op Alden Biessen geweest sijn - - - - - 10...

Bemering bij 3 en 4: "Die schriffden souden hebben kunnen gesloten door boeden alleen worden overgesonden".

Post 5. Item soo sijn de schepenen uijt geweest naar Nimme- gen ende Cleve omme een scherprichter. Ende in die laetste plaetse eenen gevonden hebbende hebben denselven medege- brocht om den gevangen te pijnigen ende vertoert in beijde reijsen - - - - - 25..3

Bemering bij 5: "Quia erat officium Praetoris (= omdat dit tot de taak van de officier behoorde), hadde dit oock wel door particuliere boden sonder de schepenen kunnen geschien".

Post 6. Naer de confessie van den gevangenen hebbe de saeck wederom op advijs gezonden ende wierdt denselven gecondem- nert om onthalst te worden. Voor drij advijsen gegeven - - 48.10

Post 7. Verteeringe in drij reijsen met d'advocaeten beloo- pen - - - - - 15..5

Bemering bij 6 en 7: "Ten is niet van nooden gewesen post confessionem delinquentis (=na bekentenis van de beschul- digde) andere Advijsen te nemen, weijniger op 3 reijsen met die Advocaeten te teeren, naedat onsen Raedt post dic- tam confessionem (=na bovengenoemde bekentenis) daerover sijn advijs hadde gegeven.

Post 8. Den scherprichter moeten geven voor sijne gedaene executie - - - - - 127.10

Bemering bij 8: "Dunckt ons seer exorbitant te sijn, ende dat den scherprichter met veel weijniger soude hebben kon- nen gecontenteert worden.

Post 9. Volgens gewoente hebbe ten daege van executie lae- ten noedigen alle de naeburige officiers soo tot het act als op den maeltijt ten dyen eijnde geprepareert aen de boede - - - - -10

Post 10. Den maeltijt waerbij dan waeren Mijn Heer Com-
mandeur ende 30 andere gequalificeerde Persoenen heeft gecost
aen bier en wyn - - - - - 88.rr

Bij 9 en 10: "Alsoe dese maeltijt sonder ons voorweten is
gedaen, so en verstaen wij niet dieselve te betaelen".

Post 11. Ende als men s'anderdaeghs vergaederde met den
scherprechter te accorderen; verteert - - - - - 11.14

Bij 11: "Ten was niet noodigh die justitie te vergaederen,
om met den scherprichter t'accorderen, quia erat officium
Praetoris(=omdat dit tot de taak van de officier behoorde)!"

Post 12. Item hebbe de schepenen diverse reijzen moeten bij
een houden ende dan laeten den middach eten bij den Presi-
dent Verhofstadt, alwaer dan verteert is inbegrepen den
kost van den scherprichter met synen knecht in ses dagen-- 34..4

Bij 12. "Alsoo wij eene camer op de Commanderie hebben ge-
ordonneert tot de vergaederinge van de justitie, soo en
verstaen wij niet, dat deselve ten huijse van de President
oft elders, dan alleen op ^{de} behoerlijcke plaetse worde
vergaedert, weijniger dat eenige onnodige kosten ende tee-
ringe tot onsen laste worden gedaen".

Post 13. De vraghten ende vacatien der schepenen gedueren-
de dese procedure belopen ter somme - - - - - 41...

Bij 13: "Wij begheren eenen specifieuwen staet van die va-
catien der schepenen, om te konnen sien oft deselve staen
tot onsen laste".

Post 14. Aen de vrijschutt hebbe moeten geven voor het
waecken geduijrende het gevangnisse van den geexecu-
teerden - - - - - 44.13

Van het schavot te maecken met hout ende plancken hebbe
moeten geven - - - - - 7..2

Bij 14: "Het en was niet van nooden den vrijschutt daer
toe te gebruijcken tot onsen laste, dan volgens hunne
obligatie, oft wel soude daer toe hebben konnen worden
gebruijckt de behoerlijcke wacht van onse onderdaenen

Post 15. Item hebbe moeten geven aen mijnen Advocaet ende procureur voor het vervolgh van dese procedure - - - - - 102.12

Bij 15. "Onsen Raedt vindt dese kosten naer examinatie van 't proces seer excessief".

Post 16. Ende alsoo den Vaeder van den geexecuteerden aen hem ghenen Advocaet wilde geven soo ben genootsaect geweest aen denselven eenen Advocaet met procureur te geven dewelcke dan hebben moeten volgens specificatie - - - - - 54...

655.08

Aen die Chirurghiens betaelt voor de visitatie - - - - - 12.--

Bij 16. "Omdat den Vaeder van den geexecuteerden geen Advocaet, noch Procureur voor hem en heeft willen stellen soo verstaen wij dat dese kosten, mede oock die van de Chirurghiens sullen worden uijt des geexecuteerden kindts deel genomen".

(w.g.) Bocholtz. D.O.

Uit de bemerkingen van de Landcommandeur blijkt wel, dat volgens hem de regenten van Gemert wat al te royaal waren omgesprongen met de verschillende uitgaven en dat hij niet van plan was om zonder meer de ingediende nota te betalen. Ze zullen na de ontvangst van "de declaratie" wel op hun neus gekeken hebben, daar nu het geld uit de gemeentekas moest komen.

M.H.J. Pennings.

EEN FEESTLIED uit het jaar 1898, gemaakt en gezongen bij het 50-jarig bestaan van de Nazarethschool te Gemert. We geven de tekst onveranderd, zoals hij ontvangen werd van mevr. Jonkers van de Heuvelse Pad.

1 vers.

Aant goude feest der zusterschool een vrolijk liet gewijt
dat klink en dring de wolken door weergalme wijt en zijt
Kom zingen wij uit volle borst en met een blij gemoet
weerhoud u blijde juigtoon niet hij stijgt met dankbaar gloet.

De school der zusters blijven bloeien, hiep, hiep, hoera
de school der zusters blijven bloeien, hiep, hiep, hoera.